

Lieta C-535/18

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2018. gada 16. augusts

Iesniedzējtiesa:

Bundesverwaltungsgericht (Vācija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2018. gada 25. aprīlis

Prasītāji:

IL un 12 citi prasītāji

Atbildētāja:

Land Nordrhein-Westfalen

Pamatlietas priekšmets

Tiesiskā aizsardzība pret sabiedriskiem būvprojektiem

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Savienības tiesību interpretācija, LESD 267. pants

Prejudiciālie jautājumi

1) Vai Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/92/ES (2011. gada 13. decembris) par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu (turpmāk tekstā – “IVN direktīva”) 11. panta 1. punkta b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to ir saderīga valsts tiesību norma, saskaņā ar kuru prasītājs, kurš nav atzīta vides aizsardzības apvienība, var prasīt lēmuma atcelšanu procesuāla pārkāpuma dēļ tikai tad, ja procesuālais pārkāpums viņam pašam ir atņēmis iespēju saskaņā ar likumu piedalīties lēmuma pieņemšanas procesā?

2) a) Vai Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2000/60/EK (2000. gada 23. oktobris), ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā, kurā jaunākie grozījumi izdarīti ar Komisijas Direktīvas 2014/101/ES (2014. gada 30. oktobris) (OV L 311, 32. lpp.) 1. pantu, – turpmāk tekstā – “Ūdens pamatdirektīva (ŪPR)” – 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta i)–iii) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajos ir ietverts ne tikai materiāltiesisks izvērtēšanas kritērijs, bet arī administratīvās apstiprināšanas procedūras prasības?

b) Ja atbilde uz a) daļu ir apstiprinoša,

vai sabiedrības līdzdalībai saskaņā ar IVN direktīvas 6. pantu vienmēr noteikti ir jāattiecas uz dokumentiem par ūdens resursu tiesību aktu ievērošanas pārbaudi iepriekš minētajā izpratnē vai arī ir atļauta atšķirīga pieeja atkarībā no dokumenta sagatavošanas datuma un sarežģītības?

3) Vai ŪPR 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punktā minētais jēdziens “gruntsūdeņu objekta stāvokļa pasliktināšanās” ir jāinterpretē tādējādi, ka gruntsūdeņu objekta ķīmiskais stāvoklis ir pasliktinājies, tiklīdz projekta dēļ kādam parametram tiek pārsniegts vismaz viens vides kvalitātes standarts, un ka neatkarīgi no tā tad, ja jau ir pārsniegta kādai piesārņojošai vielai piemērojamā robežvērtība, jebkāda tālāka (izmērāma) koncentrācijas paaugstināšanās ir uzskatāma par pasliktināšanos?

4) a) Vai ŪPR 4. pants – ņemot vērā tā saistošo spēku (LESD 288. pants) un efektīvas tiesību aizsardzības garantiju (LES 19. pants) – ir jāinterpretē tādējādi, ka visi projekta skartās sabiedrības daļas locekļi, kuri apgalvo, ka projekta apstiprināšana pārkāps viņu tiesības, ir arī tiesīgi celt prasības tiesā par ūdens resursu tiesību aktos paredzētā pasliktināšanās aizlieguma pārkāpumu un uzlabošanas pienākuma neizpildi?

b) Ja atbilde uz a) daļu ir noliedzoša,

vai ŪPR 4. pants – ņemot vērā tā mērķus – ir jāinterpretē tādējādi, ka katrā ziņā tādi prasītāji, kuriem ir privātai ūdensapgādei ierīkotas akas plānota ceļa ģeogrāfiskā tuvumā, ir tiesīgi celt prasības tiesā par ūdens resursu tiesību aktos paredzētā pasliktināšanās aizlieguma pārkāpumu un uzlabošanas pienākuma neizpildi?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/92/ES (2011. gada 13. decembris) par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu, it īpaši tās 6. un 11. pants

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/60/EK (2000. gada 23. oktobris), ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā, it īpaši tās 4. pants

Padomes Direktīva 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību, it īpaši tās 6. pants

Atbilstošās valsts tiesību normas

Wasserhaushaltsgesetz (Federālais likums par ūdenssaimniecību, *WHG*), it īpaši tā 27. un 47. pants

Verordnung zum Schutz des Grundwassers (Rīkojums par gruntsūdeņu aizsardzību, *GrwV*), it īpaši tā 7. un 9. pants

Gesetz über die Umweltverträglichkeitsprüfung (Likums par ietekmes uz vidi novērtējumu, *UVPG*), it īpaši tā 6. un 9. pants

Verwaltungsverfahrensgesetz (Administratīvā procesa likums, *VwVfG*), it īpaši tā 46. un 75. pants

Verwaltungsgerichtsordnung (Administratīvo tiesu reglaments, *VwGO*), it īpaši tā 42. un 113. pants

Umweltrechtsbehelfsgesetz (Likums par prasībām vides lietās, *UmwRG*), it īpaši tā 1.–4. pants

Īss faktu un tiesvedības izklāsts

- 1 Prasītāji apstrīd *Bezirksregierung Detmold* (Detmoldas Reģionālā pārvalde, turpmāk tekstā – “apstiprinātāja iestāde”) 2016. gada 27. septembra lēmumu, ar kuru pēc *Landesbetrieb Straßenbau Nordrhein-Westfalen* (turpmāk tekstā – “attīstītājs”) pieteikuma tika apstiprināts projekts par automaģistrāles pievedceļa būvniecību netālu no Bīlefeldes [*Bielefeld*] (tā dēvētais “projekta apstiprināšanas lēmums”, ar kuru tiek konstatēta projekta pieļaujamība visos administratīvo tiesību aspektos). Ceļa posma, uz ko attiecas šis lēmums, garums ir aptuveni 3,7 km. Šis ceļu būves projekts ietilpst Direktīvas 2011/92 piemērošanas jomā.
- 2 Prasītāji ir privātpersonas, kuriem pieder zemesgabali projekta skartajā teritorijā. Astoniem prasītājiem īpašums tiks atsavināts, proti, viņu zemesgabali dažādā mērā tiks izmantoti pašam projektam vai kompensācijas pasākumiem saskaņā ar dabas aizsardzības tiesību aktiem. Trīs prasītāji, kuru īpašums tiks atsavināts, zaudēs savas dzīvojamās mājas, citi prasītāji apgalvo, ka tiks apdraudētas viņu iztikas iespējas. Prasītāji, kuru īpašums tiks atsavināts, daļēji bažijas arī par savu zemesgabalu applūšanu. Desmit prasītājiem ir akas privātai dzeramā ūdens apgādei; viņi bažijas par ūdens piesārņojumu. Gandrīz visi prasītāji apgalvo, ka būs liels troksnis.
- 3 Projekta dokumenti bija pieejami sabiedrībai laikā no 2010. gada 30. augusta līdz 29. septembrim. Pirms tam sniegtajā 2010. gada 21. augusta paziņojumā bija

minēti daži dokumenti, taču ne dokumenti par aizsardzību pret troksni un plānoto drenāžu. Visi prasītāji izvirzīja iebildumus.

- 4 Pēc sabiedriskās apspriešanas rezultātu izvērtēšanas attīstītājs nolēma veikt dažādus projekta grozījumus, galvenokārt saistībā ar drenāžu. Tagad nokrišņu ūdeni, kas radīsies uz ceļa seguma, konkrētā projekta posmā ir plānots novadīt gruntsūdeņos. Pārējā ceļa drenāža notiks trijās vietās, novadot ūdeni sīkāk precizētos ūdeņos.
- 5 Grozītie projekta dokumenti bija pieejami sabiedrībai laikā no 2014. gada 19. maija līdz 18. jūnijam. Pirms tam sniegtajā 2014. gada 10./11. maija paziņojumā atkārtoti tika norādīts uz dažādiem dokumentiem, taču ne uz grozīto ūdens tehnisko izpēti. Visi prasītāji izvirzīja jaunus iebildumus.
- 6 Apstiprinātāja iestāde ar apstrīdēto projekta apstiprināšanas lēmumu piešķīra attīstītājam arī jebkurā laikā atsaucamu atļauju novadīt nokrišņu ūdeni, kas radīsies uz ceļa seguma, trijos ūdeņu objektos un attiecīgi gruntsūdeņos. Lēmumā ir ietverti vairāki papildnoteikumi, lai nodrošinātu ūdens resursu aizsardzību.
- 7 Pirms projekta apstiprināšanas lēmuma pieņemšanas nenotika dokumentēta pārbaude, vai ir ievērotas Direktīvas 2000/60 4. panta un attiecīgi WHG 27. un 47. panta, ar kuriem minētā direktīvas tiesību norma ir transponēta Vācijas tiesību sistēmā, prasības. Tomēr projekta apstiprināšanas lēmumā kopumā tiek secināts, ka projekta dēļ nav sagaidāma ne virszemes ūdeņu objekta stāvokļa pasliktināšanās, ne gruntsūdeņu objekta pasliktināšanās. Tādējādi projekts neesot pretrunā Direktīvas 2000/60 4. pantam apvienojumā ar WHG 27. un 47. pantu.
- 8 Tikai tiesvedībā tiesā apstiprinātāja iestāde sniedza detalizētu informāciju par pasliktināšanās aizlieguma un uzlabošanas pienākuma pārbaudi un iesniedza attiecīgu dokumentu, tomēr formāli neiekļaujot to apstrīdētā projekta apstiprināšanas lēmuma saturā. Šajā dokumentā tiek raksturoti skartie ūdens objekti un novērtēta projekta ietekme uz to kvalitātes elementiem. Lai pamatotu savu rīcību, apstiprinātāja iestāde apgalvoja, ka ar ūdens objektiem saistītā pārbaude esot veikta jau projekta apstiprināšanas procedūrā, tikai tas neesot dokumentēts.
- 9 Pamatojoties uz 2018. gada 17. un 18. aprīļa tiesas sēdi, *Bundesverwaltungsgericht* [Federālā Administratīvā tiesa] ir secinājusi, ka apstrīdētajā projekta apstiprināšanas lēmumā esot pieļauta kļūda trases izvēles vērtējumā, kā rezultātā projekta apstiprināšanas lēmums ir atzīstams par nelikumīgu un neizpildāmu. Uz šo kļūdu esot norādīts atsevišķā lēmumā.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 10 Uzdotajiem jautājumiem ir nozīme lietas izspriešanā, lai gan apstrīdēto lēmumu *Bundesverwaltungsgericht* uzskata par nelikumīgu jau, pamatojoties uz iepriekš minēto kļūdu vērtējumā. Proti, saskaņā ar Vācijas administratīvā procesa tiesībām

šāda kļūda nevar izraisīt lēmuma atcelšanu, bet to var novērst papildu procedūrā. Tāpēc *Bundesverwaltungsgericht* nedrīkst atstāt Tiesai uzdotos jautājumus neatbildētus, bet projekta apstiprināšanas lēmuma likumība tai ir jāizvērtē visaptveroši.

11 Par pirmo jautājumu

Bundesverwaltungsgericht skatījumā 2010. gada 21. augusta un 2014. gada 10./11. maija paziņojumi sabiedrībai ir nepareizi, jo – atšķirībā no valsts tiesībās saskaņā ar Savienības tiesībām paredzētās prasības – sabiedrība netika pietiekami informēta par lēmuma pieņemšanā nozīmīgajiem dokumentiem par projekta ietekmi uz vidi. Pirmajā paziņojumā nebija norādes uz dokumentiem par trokšņu un ūdens jautājumiem, bet otrajā netika norādīts uz grozīto ūdens tehnisko dokumentu. Paziņojuma teksts arī rada maldinošu iespaidu, ka ir pilnībā uzskaitīti visi dokumenti.

- 12 Tomēr saskaņā ar valsts tiesībām šis procesuālais pārkāpums neizraisa projekta apstiprināšanas lēmuma atcelšanu vai tā atzīšanu par nelikumīgu, jo saskaņā ar tiesas pārlicību tas nav acīmredzami ietekmējis lietā pieņemto lēmumu. Ja – kā šajā lietā – individuāls prasītājs ceļ prasību, nozīme ir tikai tam, vai *viņam pašam* ir atņemta likumā paredzētā iespēja piedalīties lēmuma pieņemšanas procesā; turpretim šāds lietas dalībnieks nevar atsaukties uz to, ka tiek ierobežotas citu attiecīgās sabiedrības daļas locekļu procesuālās tiesības.
- 13 Tomēr attiecībā uz vides aizsardzības apvienībām juridiskā situācija ir atšķirīga. Tās var atsaukties uz attiecīgās sabiedrības daļas procesuālo tiesību ierobežojumu.
- 14 *Bundesverwaltungsgericht* uzskata, ka šāds noteikums ir saderīgs ar Direktīvas 2011/92 11. panta 1. punkta b) apakšpunktu, pamatojoties uz šādiem apsvērumiem:
- 15 2013. gada 7. novembra spriedumā *Gemeinde Altrip* u.c. (C-72/12, EU:C:2013:712, 49. punkts) Tiesa ir norādījusi, ka neapstrīdami ne katrs procesuālais pārkāpums noteikti ietekmē apstrīdētā lēmuma saturu. Tāpēc netiekot apdraudēts direktīvas mērķis nodrošināt attiecīgajai sabiedrības daļai plašas iespējas vērsties tiesā, ja saskaņā ar dalībvalsts tiesībām prasītājs, kurš balstās uz šāda rakstura pārkāpumu, nav uzskatāms par tādu, kura tiesības tiek ierobežotas, un tādējādi nav tiesīgs apstrīdēt šādu lēmumu.
- 16 Ciktāl Tiesa ierobežojoši ir norādījusi, ka prasību izskatošā tiesa šajā ziņā nekādi nedrīkst uzlikt pierādīšanas pienākumu prasītājam, ka tiesai nolēmums ir jāpieņem, balstoties uz kompetento iestāžu iesniegtajiem pierādījumiem un lietas materiālu saturu un, visbeidzot, ka ir jāņem vērā apgalvotā pārkāpuma smaguma pakāpe (skat. minētā sprieduma 52. un nākamos punktus), tiktāl Vācijas likumdevējam tas ir jāņem vērā ar atšķirīgu tiesisko regulējumu Likumā par prasībām vides lietās.

- 17 Tiesas prasība, ka it īpaši ir jāpārbauda, vai “[pārkāpums] ir liedzis *konkrētajai [attiecīgajai] sabiedrības daļai* izmantot vienu no paredzētajām garantijām, lai [...] sniegtu tai piekļuvi informācijai un tā spētu piedalīties lēmuma pieņemšanas procedūrā” (minētā sprieduma 54. punkts; izcēlums tikai šeit), *Bundesverwaltungsgericht* skatījumā nav pretrunā Vācijas tiesiskajam regulējumam. Drīzāk šajā tiesiskajā regulējumā ir paredzēta Direktīvas 2011/92 11. panta 1. punkta b) apakšpunktā nepārprotami piešķirtā dalībvalsts iespēja saskaņā ar valsts tiesību aktiem ņemt vērā tiesību aizskārumu. Līdz ar to šajā izpratnē “attiecīgā sabiedrības daļa” saistībā ar šo lietu ir atsevišķi prasītāji, nevis visa potenciālā sabiedrība.
- 18 Arī šis viedoklis ir balstīts uz Tiesas judikatūru, saskaņā ar kuru dalībvalsts drīkst noteikt, ka, lai kompetentā tiesa varētu atcelt administratīvo lēmumu, ir nepieciešams, lai būtu pārkāptas prasītāja subjektīvās tiesības. Tomēr šo ierobežojumu nedrīkst piemērot vides aizsardzības apvienībām. Tām noteikti ir jāvar atsaukties uz valsts tiesību normām, ar kurām tiek īstenotas Savienības tiesības vides jomā, kā arī uz Savienības vides tiesību normām, kurām ir tieša iedarbība (spriedums, 2015. gada 15. oktobris, Komisija/Vācija, C-137/14, EU:C:2015:683, 32. un 92. punkts).
- 19 Par otro jautājumu
- a) Šajā lietā apstiprinātāja iestāde pierādāmi ir dokumentējusi ūdens resursu tiesību aktos paredzētā pasliktināšanās aizlieguma un uzlabošanas pienākuma izvērtēšanu tikai laikā, kad notika tiesvedība tiesā. Šajā ziņā rodas jautājums, vai Direktīvas 2000/60 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta i)–iii) punktā, kuri atbilstoši Tiesas judikatūrai (spriedums, 2015. gada 1. jūlijs, *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland*, C-461/13, EU:C:2015:433) ir saistoši, ir ietverts ne tikai materiāltiesisks kritērijs, bet arī administratīvās apstiprināšanas procedūras prasības. Konkrēti ir jānoskaidro, vai ir nozīme tikai tam, ka projekta apstiprināšanas lēmumā sniegtais izteikums, ka projekts nav pretrunā Direktīvas 2000/60 4. pantam apvienojumā ar *WHG* 27. un 47. pantu, *rezultātā* izrādās pareizs, pat ja konkrēti dokumenti ir iesniegti tikai tiesvedībā tiesā, vai arī Direktīvā 2000/60 tiek prasīts, ka pasliktināšanās aizliegums un uzlabošanas pienākums ir jāpārbauda jau pirms apstiprināšanas lēmuma pārredzamā, proti, ar attiecīgu dokumentāciju pierādāmā administratīvā procedūrā.
- 20 Saistībā ar ietekmes uz vidi novērtējumu Direktīvas 92/43 izpratnē *Bundesverwaltungsgericht* – balstoties uz Tiesas judikatūru (skat., piemēram, spriedumu, 2004. gada 7. septembris, *Waddenvereniging* un *Vogelsbeschermingvereniging*, C-127/02, EU:C:2004:482, 53. un nākamie punkti) – pastāvīgajā judikatūrā pieņem, ka šīs direktīvas 6. panta 3. punktā ir ietvertas konkrētas prasības attiecībā uz apstiprināšanas procedūru. Saskaņā ar šo judikatūru ietekmes uz vidi novērtējumu kompetentā iestāde nedrīkst pirmoreiz veikt laikā, kad notiek tiesvedība tiesā, vai tur pirmoreiz dokumentēt savas zinātniskās atziņas.

- 21 *Bundesverwaltungsgericht* sliecas domāt, ka principā šīs prasības katrā ziņā ir attiecināmas uz pasliktināšanās aizlieguma pārbaudi saskaņā ar ūdens resursu tiesību aktiem, lai nodrošinātu efektīvu tiesību aizsardzību tiesā un nepārslogotu tiesvedību tiesā.
- 22 b) Attiecībā uz otrā jautājuma b) daļu *Bundesverwaltungsgericht* atzīst par piemērotu atšķirīgu pieeju gan atkarībā no dokumenta sagatavošanas datuma, gan no ūdens resursu tiesību jautājumu sarežģītības.
- 23 Ja attīstītājs sagatavo dokumentu, kurā ir pārbaudīti Direktīvā 2000/60 paredzētie nosacījumi, un iesniedz to apstiprinātājam iestādei ar atļaujas pieprasījumu, šajā gadījumā tas parasti varētu būt viens no “būtiskākajiem ziņojumiem” (Direktīvas 2011/92 6. panta 3. punkta b) apakšpunkts), kuram arī ir jābūt pieejamam sabiedrībai.
- 24 Gadījumos, kad ūdens resursu tiesību aktos prasītais dokuments, tikai pamatojoties uz Tiesas 2015. gada 1. jūlija spriedumu *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland* (C-461/13, EU:C:2015:433), ir sagatavots uzsāktā atļaujas piešķiršanas procedūrā, proti, pēc sabiedrības līdzdalības, jautājumu, vai ir vajadzīga atkārtota sabiedrības līdzdalība, *Bundesverwaltungsgericht* ir vērtējusi atkarībā tā, vai šajā dokumentā ir sniegts jauns un par līdzšinējo izpēti daudz plašāks ietekmes uz vidi novērtējums.
- 25 Arī citā saistībā šī tiesa ir nospriedusi, ka nav vajadzīga atkārtota sabiedrības līdzdalība, ja grozītajos dokumentos ir tikai izmainītas detaļas un padziļināts ietekmes novērtējums, nemainot projekta vispārējo pieeju vai negūstot būtiski atšķirīgus vērtējuma secinājumus. Pretējā gadījumā apstiprināšanas procedūra, ar kuru parasti tiek ievērotas būtiskas vispārējās intereses, nesamērīgi aizkavētos.
- 26 Par trešo jautājumu
- Bundesverwaltungsgericht* pieņem, ka pasliktināšanās aizliegumam ir saistošs raksturs arī attiecībā uz gruntsūdeņiem (Direktīvas 2000/60 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta i)– ii) punkts) un ka Tiesas 2015. gada 1. jūlija spriedumā *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland* (C-461/13, EU:C:2015:433, 43. un nākamie punkti) sniegtie apsvērumi par virszemes ūdens objekta stāvokļa pasliktināšanos ir attiecināmi uz gruntsūdeņiem. Tāpat *Bundesverwaltungsgericht* pieņem, ka pasliktināšanās aizlieguma pārbaudes atsauces punkts ir *vis* gruntsūdeņu objekts, jo tas ir ņemts vērā arī Direktīvas 2000/60 V pielikuma 2.4.5. punktā “Gruntsūdeņu ķīmiskās kvalitātes rādītāju interpretēšana un noformēšana”. Tādēļ vietēja mēroga izmaiņām nav nozīmes, ja vien tās neietekmē visu gruntsūdeņu objektu.
- 27 Tomēr Tiesa vēl – vismaz nepārprotami – nav precizējusi, vai 2015. gada 1. jūlija spriedumā *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland* (C-461/13, EU:C:2015:433) sniegtie izteikumi ir attiecināmi uz vērtēšanas kritēriju. Minētā sprieduma 69. punktā Tiesa ir atzinusi, ka pastāv virszemes ūdeņu objekta stāvokļa pasliktināšanās Direktīvas 2000/60 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta

- i) punkta izpratnē, tiklīdz vismaz viens no kvalitātes elementiem šīs direktīvas V pielikuma izpratnē ir pasliktinājies par vienu klasi, pat ja šī pasliktināšanās neizraisa visa virszemes ūdeņu objekta klases pazemināšanu. Tomēr, ja attiecīgais kvalitātes elements V pielikuma izpratnē jau atrodas viszemākajā klasē, tad jebkura šā elementa pasliktināšanās ir kvalificējama kā virszemes ūdeņu objekta stāvokļa pasliktināšanās.
- 28 Šo kritēriju nevar tik vienkārši attiecināt uz gruntsūdeņiem. Tas tādēļ, ka atšķirībā no virszemes ūdeņu objektiem, kuriem Direktīvā 2000/60 ir paredzēta piecu kategoriju ekoloģiskās kvalitātes elementu skala (skat. šīs direktīvas V pielikuma 1.4.1. punkta iii) apakšpunktu), gruntsūdeņu kvantitatīvais un ķīmiskais stāvoklis saskaņā ar direktīvu var būt tikai labs vai vājš (skat. V pielikuma 2.2.4. un 2.4.5. punktu).
- 29 Ņemot vērā Tiesas 2015. gada 1. jūlija spriedumā *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland* (C-461/13, EU:C:2015:433) iztirzāto Ūdens pamatdirektīvas mērķi sasniegt visu ūdeņu “labu stāvokli”, gruntsūdeņu objekta ķīmiskais stāvoklis varētu būt pasliktinājies, tiklīdz projekta dēļ kādam parametram tiek pārsniegts vismaz viens vides kvalitātes standarts. Turpretim attiecībā uz piesārņojošām vielām, kas jau pašlaik pārsniedz piemērojamo robežvērtību, jebkāda tālāka (izmērāma) koncentrācijas paaugstināšanās ir uzskatāma par pasliktināšanos.
- 30 Šajā lietā tas varētu nozīmēt, ka nevar runāt par pasliktināšanos. Projekta skartā gruntsūdeņu objekta kvantitatīvais stāvoklis ir novērtēts kā labs un ķīmiskais stāvoklis – kā vājš. Vājais vērtējums izriet no tādu vielu robežvērtību kā nitrāti un slāpekļi pārsniegumiem lauksaimniecības dēļ. Turpretim pārējās piemērojamās robežvērtības ir ievērotas. Projekta rezultātā – ņemot vērā kaisāmā sāls izmantošanu ziemā – minimāli palielinātos vienīgi hlorīdu rādītājs, neizraisot robežvērtības pārsniegumu.
- 31 Par ceturto jautājumu
- Uz ceturto jautājuma a) un b) daļu *Bundesverwaltungsgericht* skatījumā – pretēji atšķirīgiem viedokļiem tiesību doktrīnā – ir jāatbild noliedzoši.
- 32 a) *Bundesverwaltungsgericht* skatījumā saskaņā ar Savienības tiesībām dalībvalstīm nav savas valsts tiesības jāveido tā, lai visi projekta skartās sabiedrības daļas locekļi, kuri atsaucas uz savu tiesību pārkāpumu, būtu arī tiesīgi celt prasību tiesā par ūdens resursu tiesību aktos paredzētā pasliktināšanas aizlieguma pārkāpumu un uzlabošanas pienākuma neizpildi.
- 33 Saskaņā ar Vācijas tiesībām administratīvā tiesa administratīvu aktu atceļ tikai tad, ja tas ir pretiesisks un ir aizskartas prasītāja personiskās tiesības. Tādējādi prasītājs, ceļot prasību, var iebilst pret ar plānošanu saistītu lēmumu, atsaucoties uz viņa aizsargāto personisko interešu kļūdainu novērtējumu, taču viņš nevar pieprasīt no jebkura, arī objektīvā viedokļa nekļūdinu novērtējumu un plānošanu.

- 34 Ja ir skarts atsevišķa prasītāja īpašums, jo projekta dēļ tas varētu tikt atsavināts, viņš – ņemot vērā konstitucionāli aizsargātās tiesības uz īpašumu (*Grundgesetz* [Pamatlikuma] 14. pants) – principā var prasīt projekta apstiprināšanas lēmuma visaptverošu pārbaudi tiesā, tātad iebilst arī pret objektīvo tiesību kļūdainu piemērošanu vai sabiedrības interešu kļūdainu novērtējumu. Tomēr tas tā nav, ja arī nekļūdīga šo interešu ievērošana negrozītu projektu attiecībā uz viņa zemesgabalu.
- 35 Turpretim atzītas vides aizsardzības apvienības saskaņā ar Likuma par prasībām vides lietās noteikumiem, ievērojot savus statūtos noteiktos pienākumus, var iesniegt sūdzības, neatsaucoties uz personisko tiesību pārkāpumu. Šīs sūdzības ir pamatotas, ja ir pārkāptas objektīvās tiesības.
- 36 Ņemot to vērā, *Bundesverwaltungsgericht* uzskata, ka atsevišķi prasītāji, kuru nekustamais īpašums netiek skarts, principā nav tiesīgi celt prasības par ūdens resursu tiesību aktos paredzētā pasliktināšanās aizlieguma pārkāpumu un uzlabošanas pienākuma neizpildi. *WHG* 27. un 47. panta noteikumi, ar kuriem tiek transponēts Direktīvas 2000/60 4. pants, saskaņā ar Vācijas tiesību viedokli ir paredzēti vienīgi sabiedrības interesēm un nerada subjektīvas tiesības.
- 37 *Bundesverwaltungsgericht* skatījumā daudz kas liecina par to, ka Savienības tiesības neatšķiras no šā tiesību viedokļa. Šī pieeja galvenokārt balstās uz Tiesas judikatūru, saskaņā ar kuru valsts likumdevējs pēc savas izvēles tiesības, kuru pārkāpuma gadījumā indivīds var celt prasību tiesā, var ierobežot ar subjektīvām tiesībām, taču šādu ierobežojumu nedrīkst piemērot vides aizsardzības apvienībām (spriedums, 2011. gada 12. maijs, *Bund für Umwelt und Naturschutz, Landesverband Nordrhein-Westfalen*, C-115/09, EU:C:2011:289, 45. punkts).
- 38 2017. gada 20. decembra spriedumā *Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation* (C-664/15, EU:C:2017:987, 34. punkts) Tiesa gan ir norādījusi, ka Direktīvas 2000/60 lietderīgā iedarbība un tās vides aizsardzības mērķis prasa, lai “privātpersonas vai attiecīgā gadījumā pienācīgi izveidota vides aizsardzības organizācija” tiesā varētu uz to atsaukties. Tomēr *Bundesverwaltungsgericht* skatījumā tieši šī ar vārdu “vai” uzsvērtā alternatīva var apliecināt, ka dalībvalstīm šajā ziņā ir rīcības brīvība. Tā varētu būt pārsniegta tikai tad, ja arī vides aizsardzības organizācijām nebūtu iespējas apstrīdēt attiecīgo lēmumu.
- 39 Tāpat *Bundesverwaltungsgericht* izprot Tiesas apsvērumus par LES 19. panta 1. punktā un Pamattiesību hartas 47. pantā ietverto un arī Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punktā nostiprināto pienākumu nodrošināt efektīvu tiesību aizsardzību tiesā tādā nozīmē, ka tikai vides aizsardzības organizācijām nedrīkst atņemt iespēju likt pārbaudīt uz sabiedrības interesēm vērstu tiesību normu ievērošanu (skat. Tiesas spriedumu, 2017. gada 20. decembris, *Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation*, C-664/15, EU:C:2017:987, 35. un nākamie punkti, kā arī 45. punkts un nākamie punkti).

- 40 Arī Tiesas 2016. gada 8. novembra spriedums *Lesoochranárske zoskupenie VLK* (C-243/15, EU:C:2016:838) attiecas tikai uz atzītu vides aizsardzības apvienību juridisko statusu.
- 41 No tā vien, ka visiem attiecīgās sabiedrības daļas locekļiem – tāpat kā visiem iedzīvotājiem – ir nepieciešams drošs dzeramais ūdens, *Bundesverwaltungsgericht* skatījumā neizriet plašākas indivīdu tiesības celt prasību attiecībā uz Direktīvas 2000/60 4. pantu.
- 42 Lai gan šai direktīvai ir jānodrošina tostarp dzeramā ūdens piegāde un iedzīvotāju veselības aizsardzība, kas nozīmē, ka visos gadījumos, kad direktīvā noteikto pasākumu nepietiekama veikšana varētu apdraudēt cilvēku veselību, tieši skartajām personām ir jāvar atsaukties uz imperatīvajām normām, lai tiesā varētu pārbaudīt, vai iestāde, kas ir apstiprinājusi projektu, ir izpildījusi no Direktīvas 2000/60 4. panta izrietošos pienākumus (Tiesas spriedumi, 1996. gada 12. decembris, Komisija/Vācija, C-298/95, EU:C:1996:501, 16. punkts, 2008. gada 25. jūlijs, *Janecek*, C-237/07, EU:C:2008:447, 38. punkts, 2016. gada 8. novembris, *Lesoochranárske zoskupenie VLK*, C-243/15, EU:C:2016:838, 44. punkts, un 2017. gada 20. decembris, *Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation*, C-664/15, EU:C:2017:987, 34. punkts).
- 43 Tomēr nosacījumi, kas attiecas uz skārumu un ar to saistīto nepieciešamību izmantot iespēju vērsties tiesā, nav definēti ne Direktīvā 2000/60, ne Tiesas līdzšinējā judikatūrā. Dalībvalstīm šajā ziņā ir plaša rīcības brīvība. It īpaši valsts likumdevējs pēc savas izvēles tiesības, kuru pārkāpuma gadījumā indivīds var apstrīdēt lēmumu tiesā, var ierobežot ar subjektīvām publiskajām tiesībām, proti, ar individuālām tiesībām, kas atbilstoši valsts tiesībām var tikt uzskatītas par subjektīvām publiskajām tiesībām (Tiesas spriedumi, 2015. gada 16. aprīlis, *Gruber*, C-570/13, EU:C:2015:231, 40. punkts, un 2015. gada 15. oktobris, Komisija/Vācija, C-137/14, EU:C:2015:683, 32. un 33. punkts). Tādējādi attiecīgās sabiedrības daļas locekļi, kuri savu dzeramo ūdeni saņem no publiska ūdensapgādes tīkla, nevarot būt “tieši” skarti tādā nozīmē (skat. Tiesas spriedumu, 2008. gada 25. jūnijs, *Janecek*, C-237/07, EU:C:2008:447, 39. punkts), ka viņiem pašiem, ievērojot Savienības tiesības, noteikti jāspēj celt prasību tiesā par ūdens resursu tiesību aktos paredzētā pasliktināšanās aizlieguma pārkāpumu vai uzlabošanas pienākuma neizpildi.
- 44 b) *Bundesverwaltungsgericht* skatījumā arī tiem atsevišķiem prasītājiem, kuriem ir privātas akas plānota ceļa ģeogrāfiskā tuvumā un kuri bažijas par negatīvu ietekmi uz šīm akām, ko radīs no ceļa seguma novadīto ūdeņu iesūkšanās, saskaņā ar Direktīvas 2000/60 4. pantu obligāti nav jāpiešķir tiesības pamatot savas prasības ar iespējamu ūdens resursu tiesību aktos paredzētā pasliktināšanās aizlieguma pārkāpumu un uzlabošanas pienākuma neizpildi. Šie prasītāji tiek pietiekami aizsargāti saskaņā ar valsts tiesībām.
- 45 Proti, atbilstoši *Bundesverwaltungsgericht* pastāvīgajai judikatūrai viņi var celt prasību par saskaņā ar ūdens resursu tiesību aktiem piešķirtu atļauju, ja tā viņus

skar kvalificētā un individualizētā veidā. Tātad neatkarīgi no Savienības tiesībām viņi var atsaukties uz to, ka atļauja apdraud no viņu akās pieplūstošajiem gruntsūdeņiem iegūtā dzeramā ūdens kvalitāti.

- 46 Ja Direktīvas 2000/60 4. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka akas individuālais īpašnieks var celt prasību tiesā par Savienības tiesībās paredzētā pasliktināšanās aizlieguma pārkāpumu un uzlabošanas pienākuma neizpildi, šīs tiesības viņam katrā ziņā varētu būt tikai viņa individuālā skāruma apjomā. Tātad projektam būtu ne tikai jāskar viņš personiski, bet būtu jābūt arī konkrētam skārumam tieši pasliktināšanās aizlieguma (iespējamā) pārkāpuma vai uzlabošanas pienākuma (iespējamās) neizpildes dēļ.
- 47 Šajā ziņā prasītājs būtu skarts, ja Direktīvas 2000/60 prasību neievērošanas dēļ būtu apdraudēta viņa veselība. Tomēr citādā ziņā viņš nevarētu atsaukties uz pasliktināšanās aizlieguma vai uzlabošanas pienākuma ievērošanu, kas nav atkarīga no veselības apdraudējuma.

DARBBA VERSIJA